

De (herziene) Europese Overeenkomst inzake adoptie van kinderen

SARiV Advies 2013/19
SAR WGG Advies

11 juli 2013

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met de (herziene) Europese Overeenkomst inzake adoptie van kinderen, opgemaakt in Straatsburg op 27 november 2008 en ondertekend op 1 december 2008

Adviesvrager: Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ontvangst adviesvraag: 18 juni 2013

Adviestermijn: 30 dagen

SARIV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 11 juli 2013 (unaniem / schriftelijke procedure)

Kenmerk: SARiV Advies 2013/19

SAR WGG

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 11 juli 2013 (unaniem / schriftelijke procedure)

Kenmerk: SARWGG Advies

INHOUD

1. Inleiding	2
2. Achtergrondsheets	2
3. Beschouwingen over de impact	3
4. Conclusie	5

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 14 juni 2013 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met de (herziene) Europese Overeenkomst inzake adoptie van kinderen, opgemaakt in Straatsburg op 27 november 2008 en ondertekend op 1 december 2008 (hierna: “de herziene overeenkomst”). Zij verzocht de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin het advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “SARiV”) en de Strategische Adviesraad voor het Vlaams Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (hierna: “SAR WGG”) (hierna samen: “de Raden”) in te winnen. De SARiV en de SAR WGG keurden onderhavig advies goed op 11 juli 2013.

De Raden beperken zich in dit advies tot een korte achtergrondschets en enkele beschouwingen over de impact van de herziene overeenkomst. Ten slotte komen zij tot hun conclusie.

2. ACHTERGRONDSCHETS

De herziene overeenkomst wijzigt de Europese Overeenkomst inzake de adoptie van kinderen van 1967 (hierna: “de overeenkomst van 1967”), uitgewerkt in het kader van de Raad van Europa. Gelet op de sociale en juridische veranderingen die hebben plaatsgevonden in Europa sedert het einde van de jaren 1960, hebben vele lidstaten van de Raad van Europa hun wetgeving betreffende adoptie herzien, zodat sommige bepalingen uit de overeenkomst van 1967 voorbijgestreefd waren. In 1977 werd op de Europese Conferentie inzake familierecht in Wenen reeds voorgesteld de overeenkomst van 1967 aan te passen. Men besloot echter te wachten op het resultaat van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht: het Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking inzake interlandelijke adoptie van 29 mei 1993 (hierna: “het Verdrag van Den Haag”).

Volgens het toelichtend verslag bij de herziene overeenkomst was het belangrijk de normen van de overeenkomst van 1967 opnieuw te beschouwen teneinde het Verdrag van Den Haag “*op nuttige wijze aan te vullen*” en “*adopties te regelen die niet onder dit verdrag vallen*”.¹ Het Verdrag van Den Haag heeft enkel betrekking op interlandelijke adopties. Internationale adoptie komt in de herziene overeenkomst enkel formeel ter sprake in de artikelen 12 en 15, maar volgens het toelichtend verslag bij de herziene overeenkomst spreekt het vanzelf dat de volledige overeenkomst enige invloed zal hebben op internationale adopties.

De herziene overeenkomst bevat een reeks beginselen voor adoptie die de verdragspartijen moeten opnemen in hun (sub)nationaal recht. Hij plaatst hierbij het belang van het kind op de eerste plaats en behandelt onder meer de toelatingsen voor adoptie, de raadpleging van het kind, de adoptievoorwaarden, de minimum leeftijd van de adoptant, voorafgaande onderzoeken, de gevolgen van een adoptie, het inwinnen van informatie bij een andere verdragsluitende staat, de diensten die met adoptie te maken hebben en de vorming van hun personeelsleden.

Tijdens de vergadering van 21 april 2008 heeft de Werkgroep Gemengde Verdragen zijn goedkeuring gehecht aan het gemengde karakter van de herziene overeenkomst met bevoegdheidsuitoefening door de federale overheid, de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De gemeenschappen kregen immers gaandeweg een ruime bevoegdheid met betrekking tot adoptie, met name betreffende de praktische organisatie van de adoptie en het voorschrijven van vereisten voor de voorbereiding van

¹ RAAD VAN EUROPA, *Toelichtend verslag bij de (herziene) Europese Overeenkomst inzake de adoptie van kinderen*, ETS nr. 202, Straatsburg, 2009, 2 en 4.

dossiers, qua vorming van adoptanten, qua onderzoek naar de adopteerbaarheid en qua organisatie van de contacten tussen adoptant en geadopteerde en van de tussenkomsten van organisaties die aan de kandidaat-adoptanten in de materie begeleiding geven.

België ondertekende de herziene overeenkomst op 1 december 2008. De federale vertegenwoordiger werd gemachtigd deze te ondertekenen mede in naam van de Vlaamse Gemeenschap op voorwaarde dat zulks onder de handtekening zou vermeld worden. Zeven lidstaten van de Raad van Europa zijn momenteel partij bij de herziene overeenkomst terwijl negen staten, waaronder België, reeds ondertekenden maar nog niet ratificeerden.² De herziene overeenkomst is in werking getreden op 1 september 2011.

3. BESCHOUWINGEN OVER DE IMPACT

De Raden beklemtonen dat in de praktijk de herziene overeenkomst enkel van toepassing zal zijn op de (eerder zeldzame) binnenlandse adopties in België en op internationale adopties van kinderen uit niet-partijen bij het Verdrag van Den Haag.

Aangezien België reeds een modern adoptierecht heeft, dient de aandacht vooral uit te gaan naar de coördinatie van de beginselen van de herziene overeenkomst met de bestaande wetgeving. De Raden beschikken evenwel noch over de relevante expertise, noch over de geschikte adviestermijn, om een diepgaand onderzoek uit te voeren naar de beginselen van de herziene overeenkomst.

Niettemin wijzen zij er op dat er mogelijks problemen rijzen met een aantal beginselen:

- Wat het materieel werkingsveld betreft, volgt uit artikel 1 dat enkel de adoptie van minderjarigen wordt beoogd, met uitsluiting van o.m. personen die een geregistreerd partnerschap (samenlevingscontract) zijn aangegaan.
- Artikel 7, lid 2, biedt de staten die dat wensen 'slechts' de mogelijkheid de draagwijdte van de herziene overeenkomst uit te breiden tot adoptie door koppels van hetzelfde geslacht die gehuwd of geregistreerde partners zijn. In het Belgisch recht is dit inmiddels de gangbare praktijk.
- Artikel 19 staat de verdragspartijen toe om een proefperiode in te voeren voor de adoptie. Het Verdrag van Den Haag bepaalt echter uitdrukkelijk *geen* voorafgaand contact tussen de adoptant(en) en de geadopteerde te dulden.

De Raden hopen dat er een ernstig onderzoek naar de materieelrechtelijke beginselen van de herziene overeenkomst is gebeurd, maar konden dit niet vaststellen aan de hand van de ontvangen stukken. De Raden geven er zich echter rekenschap van dat de federale staat, bevoegd voor de burgerrechtelijke aspecten van de adoptie, al bij wet van 5 juli 2012 heeft ingestemd met de herziene overeenkomst.³ Tijdens de parlementaire bespreking wees de vertegenwoordiger van de federale minister er op dat België al partij is bij het Verdrag van Den Haag en dat aan de vigerende interne wetgeving bijgevolg geen ingrijpende wijzigingen zullen worden aangebracht.⁴

Ten slotte wenst de SAR WGG enkele beschouwingen vanuit de praktijk mee te geven. Hij merkt op dat in de (herziene) overeenkomst veel beoordelingsmarge wordt gelaten. Artikel 9 omvat bijvoorbeeld de notie van een *gepast* leeftijdsverschil tussen de adoptant en het kind waarbij de

² RAAD VAN EUROPA, *European Convention on the Adoption of Children (Revised)*, 3.07.2013. [<http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=202&CM=2&DF=26/06/2013&CL=ENG>]

³ Zie: [<http://senate.be/www/?Mlval=/dossier&LEG=5&NR=1542&LANG=nl>]

⁴ Zie: [<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/53/2248/53K2248002.pdf>]

beoordeling van wat 'passend' is, toekomt aan de instanties die het onderzoek uitvoeren. Artikel 19 bepaalt dat 'de staten die partij zijn, kunnen eisen dat het kind aan de zorgen van het adoptiegezin wordt toevertrouwd *gedurende een voldoende lange periode* voor de uitspraak van adoptie'. Ook hier is het aan de betrokken diensten om uit te maken hoe lang de proefperiode zal zijn. De SAR WGG vindt het positief dat deze beoordelingsmarge de betrokken instanties op het terrein de ruimte biedt om maatwerk te leveren.

De SAR WGG is het met het principe eens dat de vader van het kind zijn toestemming tot adoptie moet geven, ook wanneer het een onecht kind betreft, maar merkt toch op dat deze voorwaarde in de praktijk vaak moeilijk te realiseren zal zijn.

4. CONCLUSIE

De Raden geven er zich rekenschap van dat de federale staat, bevoegd voor de burgerrechtelijke aspecten van de adoptie, al bij wet van 5 juli 2012 heeft ingestemd met de herziene overeenkomst.

Zij hopen niettemin dat de decreetgever de materieelrechtelijke beginselen uit de herziene overeenkomst aan een grondig onderzoek heeft onderwerpen. Zij wijzen immers op mogelijke problemen inzake de coördinatie van de beginselen van de herziene overeenkomst met de bestaande wetgeving in België.

De Raden kunnen zich akkoord verklaren met het voorontwerp van decreet houdende instemming met de (herziene) Europese Overeenkomst inzake adoptie van kinderen indien uit het onderzoek blijkt dat de bepalingen uit de herziene overeenkomst geen probleem vormen voor de bestaande wetgeving.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

Freddy Evens
Secretaris

Namens de Strategische Adviesraad voor het Welzijns, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SARWGG),

(getekend in opdracht)

(getekend in opdracht)

Prof. dr. Jan de Maeseneer
Voorzitter

Gunter Naets
Secretaris